گزارش

صلح برلبه‌تیغ

ادامه از صفحه ۵

با وجود این، این نگرانی‌های امنیتی اگرچه واقعی و قابل درک هستند، اما خود به مانعی در مسیر صلح پایدار بدل شده‌اند؛ مسائلی که هیچ پیروزی نظامی نمی‌تواند به طور کامل و دائمی آنها را از میان بردارد. اسرائیل نمی‌تواند یک ایده را با بمب از بین ببرد؛ همان‌طور که حماس نیز نمی‌تواند توافقی دائمی را بپذیرد که از ادعای سرزمین‌های ازدست‌رفته ۱۹۶۷ چشم بپوشد. این تضادهای ساختاری، ریشه‌ای‌تر از آن هستند که با میانجیگری یا فشار بین‌المللی به طور کامل و دائمی از میان بروند.

خلأ سیاسی فلسطینی و بحران رهبری

سکوت توافق تازه درباره آینده سیاسی فلسطینی‌ها، آشکارا گوش‌خراش است. تشکیلات خودگردان فلسطین که در کرانه باختری حکومت می‌کند، نزدیک به دو دهه است از غزه کنار گذاشته شده و مشروعیتش در میان فلسطینیان کاهش یافته است. در سوی دیگر، حماس که حاکم بالفعل غزه است، نمی‌تواند هم‌زمان خلع سلاح شود و قدرت سیاسی خود را حفظ کند. هیچ آلترناتیو بومی و قابل اعتمادی هم در این دو سال جنگ برای جانشینی آن پدید نیامده است. طرح ترامپ برای ایجاد «هیئت صلح» با ریاست رئیس‌جمهور آمریکا و حضور شخصیت‌هایی مانند تونی بلر، کوششی است برای تحمیل نظارت خارجی بر اداره غزه. تجربه تاریخی در بوسنی، کوزوو و دیگر مناطق نشان داده است که چنین نظام‌هایی به‌سختی می‌توانند نهادهای بومی پایداری بنا کنند. غزه حتی از آن موارد هم پیچیده‌تر است؛ نه همگنی قومی دارد، نه سابقه حکومت‌داری مستقل و نه اقتصادی که بتواند خود را بازیابد. راه واقع‌بینانه‌تر این است که ظرفیت حکمرانی فلسطینی از پایه ساخته شود. کشورهای عربی، به‌ویژه مصر و عربستان، باید تضمین امنیتی بدهند و منابع مالی در اختیار بگذارند تا ساختار جدید فلسطینی نه پناهگاه تازه‌ای برای حماس شود و نه میدان نفوذ حامیانش. این کار به تعهد چندساله و سرمایه‌گذاری گسترده اعراب نیاز دارد؛ کاری که تاکنون هیچ دولت عربی به طور جدی تقبل نکرده است.

پیامدهای منطقه‌ای و موازنه تازه

اگر این آتش‌بس پابرجا بماند، می‌تواند نظم منطقه را دگرگون کند. عربستان سعودی سرمایه دیپلماتیک درخور توجهی در طرح‌های صلح غزه صرف کرده و در مسیر عادی‌سازی روابط با اسرائیل گام برداشته است. برای ریاض، ثبات در غزه نه‌تنها به معنای کاهش فشار جهانی، بلکه حفظ روند توافقات امنیتی با واشنگتن نیز هست. مصر که بیشترین تأثیر را از فروپاشی غزه می‌پذیرد، علاقه‌مند است از ورود موج تازه پناه‌جویان جلوگیری کند و گذرگاه رفح را تحت کنترل خود نگه دارد. قطر نیز می‌کوشد جایگاه خود را به عنوان میانجی اصلی حفظ کند و همچنان به عنوان کانال ارتباطی با رهبران حماس باقی بماند. اما واکنش ایران متغیر تعیین‌کننده است. اکنون اینکه ایران این آتش‌بس را فرصتی برای تحکیم نفوذ خود ببیند یا شکستی موقت، بستگی به سیاست آمریکا در قبال تهران و رقابت منطقه‌ای آن با عربستان دارد. هر توافق پایداری باید شامل ترتیبات امنیتی منطقه‌ای باشد که مانع از دو چیز شود: ماجراجویی نظامی اسرائیل برای گسترش مناطق تحت کنترل خود و همچنین تلاش گروه‌های مختلف برای شعله‌ورکردن دوباره درگیری. چنین نظام امنیتی مشترکی مستلزم همکاری میان آمریکا، اعراب و اسرائیل است، اما در حال حاضر چنین هماهنگی در سطح نهادی وجود ندارد.

درس‌های شکست و شروط موفقیت

آتش‌بس ژانویه تا مارس زمانی شکست خورد که روشن شد دو طرف از ابتدا اهداف متضادی را دنبال می‌کردند؛ اسرائیل آن را وقفه‌ای برای تجدید قوا می‌دانست و حماس تصور می‌کرد پایان رسمی جنگ است. وقتی این سوءتفاهم در عمل آشکار شد، جنگ از سر گرفته شد. برای جلوگیری از تکرار آن، باید چند شرط حیاتی تحقق یابد: ۱. ایجاد سازوکار نظارت بین‌المللی با اختیار اجرائی واقعی، نه‌فقط میانجی‌ها، بلکه نهادهایی که بتوانند رعایت تعهدات را تأیید کنند و در صورت نقض، توصیه‌های الزام‌آور بدهند؛ از جمله تعلیق کمک‌های نظامی آمریکا یا محدودسازی حمایت اقتصادی اعراب. ۲. تعریف شفاف از مفاهیمی مانند «خلع سلاح حماس» و «پایبندی امنیتی اسرائیل». خلع سلاح دقیقا چه معنایی دارد؛ نابودی کامل سلاح‌ها یا صرفا محدودسازی آن؟ پایبندی امنیتی اسرائیل چطور سنجیده می‌شود؟ کدام مناطق باید تخلیه شوند و چه سطحی از عملیات نظامی مجاز است؟ بدون پاسخ دقیق به این پرسش‌ها، توافق فقط روی کاغذ معنا دارد و روی زمین چندان تداوم نخواهد داشت. ۳. پیوند میان بازسازی انسانی و پایبندی سیاسی. دسترسی به منابع، کمک‌های مالی و مجوز ورود کالاها باید مشروط به رعایت مفاد آتش‌بس باشد تا انگیزه مادی برای حفظ ثبات شکل گیرد. ۴. سرمایه‌گذاری جدی در ساخت نهادهای فلسطینی پیش از واگذاری مسئولیت حکمرانی. انتقال قدرت بدون اصلاح ساختار سیاسی، فقط خلأ جدیدی می‌آفریند. این آتش‌بس فرصتی ضروری در میانه بحرانی ویرانگر است و می‌تواند دست‌کم آزادی گروگان‌ها و کاهش رنج انسانی را رقم بزند، اما نباید آن را راه‌حل نهایی دانست. ریشه‌های مناقشه حل نشده‌اند؛ مرزهای امن اسرائیل، حق تعیین سرنوشت فلسطینیان، دشمنی ایدئولوژیک حماس و رقابت بازیگران منطقه‌ای بر سر نفوذ در منطقه. در بهترین حالت، این آتش‌بس وقفه‌ای موقت برای بازسازی است. صلح واقعی زمانی ممکن می‌شود که دو طرف دریابند امنیت‌شان نه در تسلط بر دیگری، بلکه در همزیستی است. اما ایدئولوژی هیچ‌کدام از طرفین چنین وعده‌ای نمی‌دهد.

گزارش «شرق» از ادامه اعتراض‌ها به تعطیلی سازمان منابع طبیعی و از بین رفتن استقلال آن

دعوای انحلال

کارشناسان هشدار می‌دهند آسیب به امنیت غذایی، تشدید زمین‌خواری، تخریب جنگل‌ها و مراتع، تخریب زیستگاه‌ها و تنوع زیستی از نتایج انحلال سازمان منابع طبیعی ایران است

زینب رحیمی: رئیس دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران نسبت به آسیب به امنیت غذایی، تشدید زمین‌خواری و تقویت بوروکراسی در اثر انحلال سازمان منابع طبیعی ایران هشدار داد.

مردادماه امسال شورای عالی اداری با تصویب اصلاحات ساختاری وزارت جهاد کشاورزی، نگرانی بزرگی را در دل کارشناسان و فعالان حوزه محیط زیست ایران ایجاد کرد. براساس ماده ۳ تصویب‌نامه شورای عالی اداری، وظایف اجرائی سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری به سازمان محیط زیست و وظایف سیاست‌گذاری این سازمان به وزارت جهاد کشاورزی واگذار می‌شود. این مصوبه به‌صراحت بیانگر انحلال سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری است؛ خبری که در سه ماه گذشته التهاب بسیاری در بین پرسنل سازمان منابع طبیعی ایجاد کرده و فریاد اعتراض استادان دانشگاه را هم درآورده است. در آخرین اتفاق، رئیس دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران در نامه‌ای خطاب به رئیس سازمان اداری و استخدامی، خطرات این تصمیم دولت را گوشزد کرد. رئیس دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران در نامه‌ای خطاب به رئیس سازمان اداری و استخدامی کشور نسبت به آسیب به امنیت غذایی، تشدید زمین‌خواری و تقویت بوروکراسی در اثر انحلال سازمان منابع طبیعی ایران هشدار داد.

در راستای «مصوبه اصلاح ساختار وزارت جهاد کشاورزی» نشست هم‌اندیشی با حضور جمعی از متخصصان، استادان، محققان، کارشناسان و علاقه‌مندان به حوزه‌های مختلف آموزش، تحقیقات و اجرا در زمینه منابع طبیعی و همچنین اتحادیه‌ها و انجمن‌های علمی و سازمان‌های مردم‌نهاد منابع طبیعی ایران در تاریخ ۱۴ مهرماه ۱۴۰۴ در دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران برگزار شد. جمع‌بندی این جلسه در قالب یک نامه از طرف رئیس دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران برای رئیس سازمان امور اداری و استخدامی ارسال شد.

مصوبه‌ای که منافع ایران را تأمین نمی‌کند

در این نامه، با اشاره به سابقه طولانی دانشکده منابع طبیعی و همچنین سبقه فعالیت سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری ایران، این‌طور نوشته شده است: «پشتوانه‌های علمی بخش منابع طبیعی و محیط زیست به‌شدت نگران آینده منابع طبیعی و محیط زیست ایران بوده و اجرای مصوبه اصلاح ساختار وزارت جهاد کشاورزی را آسیب‌زا و به نفع کشور نمی‌دانند». فراموش نکنیم که دولت چهاردهم انحلال سازمان منابع طبیعی را در راستای مقابله با موازی‌کاری دستگاه‌ها و با هدف چابک‌سازی دولت انجام می‌دهد. اما رئیس دانشکده منابع طبیعی ضمن هشدار از بروز ناآرامی‌ها در اثر انحلال سازمان منابع طبیعی تأکید دارد: «چابک‌سازی نظام‌های دولتی با توجه به مقاومت‌ها می‌تواند در ابتدا ناآرامی‌هایی را به وجود بیاورد؛ بنابراین با توجه به حساسیت اجتماعی و سیاسی اولویت‌بندی، چابک‌سازی باید با تدبیر و مشارکت و رضایت ذی‌نفعان در بخش‌های مختلف همراه باشد. اتفاقی که در این مورد به‌خصوص صورت نگرفته است و به همین دلیل اجرای آن به این صورت اهداف مد نظر را محقق نخواهد کرد و چه‌بسا نتیجه عکس داشته باشد».

امنیت غذایی در خطر

رئیس دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران با تأکید بر اینکه منابع طبیعی و محیط زیست نباید در اولویت اول چابک‌سازی قرار گیرد، می‌گوید: «منابع طبیعی با منابع زیستی، زیربنایی و امنیت غذایی مردم سروکار دارد و در نتیجه انحلال سازمان منابع طبیعی، قشر گسترده‌ای از جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ بنابراین بهتر است اقدامات چابک‌سازی دولت، ابتدا در بخش‌هایی که با منابع زیربنایی حیات و مردم ارتباط ندارد، شروع شود. طبیعتا منابع طبیعی و محیط زیست مناسب اقدامات آزمون و خطا نیست و ممکن است منجر به نابسامانی‌های اجتماعی شود». در این نامه که به معاون اول رئیس‌جمهور، وزیر جهاد کشاورزی، رئیس سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور، رئیس سازمان محیط زیست و رئیس اتحادیه انجمن‌های علمی منابع طبیعی و محیط زیست ایران رونوشت شده، خطاب به معاون رئیس‌جمهوری نوشته شده است: «نظام جامع و هدفمند مدیریت منابع طبیعی، با تقسیم وظایف سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری بین دستگاه‌های غیرهمسو مثل وزارت جهاد کشاورزی دچار ازهم‌گسیختگی می‌شود. همچنین انتقال وظایف سیاست‌گذاری به یک سازمان و وظایف اجرائی به دستگاه دیگر که مدنظر مصوبه است، نه‌تنها منجر به چابک‌سازی نمی‌شود، بلکه بار اضافی بر دوش دستگاه‌های مرتبط می‌افزاید و علاوه بر سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری، به سازمان حفاظت محیط‌زیست نیز آسیب خواهد زد».

مصوبه‌ای به نفع زمین‌خواران

تاکنون بسیاری از انجمن‌های علمی و کنشگران محیط زیست به مصوبه دولت مبنی بر انحلال سازمان منابع طبیعی اعتراض و نسبت به تشدید پدیده زمین‌خواری در ایران ابراز نگرانی کرده‌اند. رئیس دانشکده منابع طبیعی با اشاره به اینکه مصوبه اصلاح ساختار جهاد کشاورزی شائبه انحلال سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری را در پی دارد، می‌گوید: «پیامدهای خطرناکی همچون تشدید پدیده زمین‌خواری، تخریب جنگل‌ها و مراتع، تخریب زیستگاه‌ها و تنوع زیستی، از بین رفتن سلامت آبخیزها و افزایش خطر سیلاب‌ها، فرسایش خاک و... را در بر دارد که مستقیما امنیت زیستی و پایداری سرزمینی کشور را هدف قرار داده است. افزون بر این، تجمیع اختیارات منابع طبیعی در جهاد کشاورزی، به‌ویژه در سطح استان و شهرستان، موجب برتری اولویت‌های تولیدی و اقتصادی بر ملاحظات محیط‌زیستی و اکولوژیکی خواهد شد. این روند، خطر تضعیف سیاست‌های حفاظتی، تشدید بهره‌برداری ناپایدار و آسیب به منابع پایه را دربر دارد که با اصول توسعه پایدار ناسازگار است». از سوی دیگر، این‌طور نوشته شده است: «تفکیک وظایف میان نهادهای مختلف به‌جای کوچک‌سازی، اغلب به ایجاد بوروکراسی‌های جدید و کاهش توان نظارتی دولت در اجرای قاطع قوانین ملی علیه تخریب اراضی می‌انجامد که مستقیما حیات جنگل و مرتع را تهدید می‌کند. همچنین از منظر حقوقی و تعهدات بین‌المللی، وجود یک نهاد متمرکز برای اجرای منسجم کنوانسیون‌های جهانی مرتبط با محیط زیست و بیابان‌زدایی ضروری است. این یکپارچگی تضمین می‌کند که سیاست‌های داخلی با استانداردهای جهانی همسو باقی بمانند». مقداد جورغلامی در بخش پایانی نامه‌اش خطاب به رفیع‌نژاد نوشته است: «امروزه، درحالی‌که پدیده‌های متعدد اقلیمی مانند خشک‌سالی، سیل، فرسایش‌های بادی و توفان‌های گردوغبار، کمبود منابع آب و... بیشتر از گذشته شده و ایران را با بحران‌های بی‌شماری مواجه کرده است، نیازمند مدیریت منسجم علمی و با پشتوانه قوی در حفظ، احیا و توسعه منابع طبیعی کشور هستیم. انتزاع وظایف سازمان منابع طبیعی در این برهه زمانی حساس، تضعیف مدیریت منابع طبیعی کشور و فراهم‌کردن زمینه سرعت‌بخشیدن به تخریب و از بین رفتن این سرمایه ملی است».

تفکیک وظایف میان نهادهای مختلف به‌جای کوچک‌سازی، اغلب به ایجاد بوروکراسی‌های جدید و کاهش توان نظارتی دولت در اجرای قاطع قوانین ملی علیه تخریب اراضی می‌انجامد که مستقیما حیات جنگل و مرتع را تهدید می‌کند. همچنین از منظر حقوقی و تعهدات بین‌المللی، وجود یک نهاد متمرکز برای اجرای منسجم کنوانسیون‌های جهانی مرتبط با محیط زیست و بیابان‌زدایی ضروری است

نسل‌های آینده هرگز نمی‌بخشند

رئیس دانشکده منابع طبیعی در پایان نامه از رئیس سازمان اداری و استخدامی درخواست کرده است با بازنگری عاجل از تحقق فاجعه‌ای که نسل‌های آینده هرگز آن را نخواهند بخشید، جلوگیری کند: «خواهشمندیم دستور دهید سازمان منابع و آبخیزداری کشور به دلیل حاکمیتی‌بودن و اسناد و قوانین مادر و بالادستی از مصوبه مذکور مستثنا و با همکاری مشترک در یک بازه زمانی مناسب برای اصلاحات درون‌سازمانی با اولویت حفظ ساختار و چه‌بسا تقویت این سازمان مهم و باقدمت اقدام شود».

زیست‌بوم

آتش‌سوزی در تالاب هورالعظیم

ایسنا: معاون محیط زیست دریایی و تالاب‌های سازمان حفاظت محیط زیست با اشاره به آتش‌سوزی گسترده در بخش عراقی تالاب بین‌المللی هورالعظیم، هشدار داد دود ناشی از این آتش‌سوزی زندگی حدود دو میلیون نفر از مردم خوزستان را تحت تأثیر قرار داده است. احمدرضا لاهیجان‌زاده در یک برنامه رادیویی با بیان اینکه تالاب هورالعظیم (هورالهویزه) با ۳۶۰ هزار هکتار وسعت، یکی از مهم‌ترین و باارزش‌ترین تالاب‌های جهان است، تأکید کرد: «یک‌سوم این تالاب در خاک ایران و دوسوم آن در خاک عراق قرار دارد. بخش ایرانی عمدتا از طریق رودخانه کرخه تغذیه می‌شود، درحالی‌که بخش عراقی می‌بایست از رودخانه دجله آبگیری شود». او با اشاره به تلاش ایران در دهه اخیر برای تأمین حقابه بخش ایرانی تالاب افزود: «متأسفانه کشور عراق حقابه لازم را تأمین نکرده و با خشک‌سالی شدید سال گذشته، بخش عراقی دچار خشکی شده است. خشکی تالاب باعث واکنش‌های شیمیایی و تولید گاز متان در بستر آن شده است که می‌تواند به «خودسوزی» منجر شود. این پدیده هم‌اکنون در سطحی حدود ۲۵ هزار هکتار از بخش عراقی در جریان است». معاون محیط زیست دریایی و تالاب‌های سازمان حفاظت محیط زیست در پاسخ به این پرسش که دود ناشی از این حادثه تا چه حد ایران را تهدید می‌کند، هشدار داد: «با توجه به وزش باد غالب از غرب به شرق، این دود به سمت شهرهای مرزی ایران از جمله هویزه، سوسنگرد، بستان و حتی در مقاطعی اهواز حرکت می‌کند. برآوردها نشان می‌دهد بین یک‌ونیم تا دو میلیون نفر از هم‌وطنان ما در خوزستان تحت تأثیر مستقیم این آلودگی هوای ناشی از دود قرار گرفته‌اند». لاهیجان‌زاده به اقدامات انجام‌شده برای مهار این بحران اشاره کرد و گفت: «این موضوع در دو سطح فوری و بلندمدت از سوی وزارت امور خارجه و استاندار خوزستان با مقامات عراقی در حال پیگیری است. حتی مجوز ورود هواپیماهای آب‌پاش ایرانی به حریم هوایی عراق صادر شده و در چند نوبت عملیات اطفا انجام شده، اما به دلیل وسعت بسیار زیاد آتش، این اقدامات به‌تنهایی کافی نبوده است». او تأکید کرد: «تنها راه‌حل پایدار و مؤثر برای خاموش‌کردن این آتش، «رهاسازی آب» در بستر خشک‌شده تالاب از سمت عراق است. ایران حتی اعلام آمادگی کرده که بخشی از آب موجود در قسمت ایرانی را برای خیس‌کردن پهنه‌های خشک و کاهش دامنه دود رهاسازی کند». لاهیجان‌زاده با اشاره به برگزاری جلسات فوری برای مدیریت این وضعیت افزود: «براساس محاسبات، برای مرطوب‌سازی کامل کانون آتش به ۶۰۰ میلیون مترمکعب آب نیاز است که در شرایط کنونی امکان‌پذیر نیست، اما در حال بررسی برای رهاسازی ۷۰ تا ۱۰۰ میلیون مترمکعب آب هستیم تا از گسترش بیشتر آتش جلوگیری شود».

جدول ۵۱۶۸ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- برخورد- کمترین مقدار- سیخونک ۲- دبیر رسایل دربار محمود و مسعود غزنوی که تا پایان عمر بر این سمت ماند- درودگر ۳- سدی در خوزستان- طرحی برای قالی ایرانی- مجرای ریختن گندم به آسیاب ۴- بدون نقش‌ونگار- از خوراکی‌های سنتی کرمان- ضمیر اشاره ۵- فشار روحی- توانا- علم فلسفه می‌داند ۶- هر داروی افزایش تحرک دستگاه گوارش- گذرگاه- گروه ۷- خطیب- کوهی در جنوب تبریز- شهر باستانی و قرمزرنگ اردن ۸- خطکش نقشه‌کشی- ممکن- نوعی دستگاه مخابراتی- قورباغه ۹- وسیله کمک حرکتی بیماران- سکرتر- سروری ۱۰- میوه تابستانی- آغشته به رنگ- سرگرمی ۱۱- ترکیب نیتروژن و فلز- ماه سوم میلادی- منفعت ۱۲- بلدرچین- شکوه‌گر- ستون فقرات ۱۳- از آثار شهید مطهری- غیرقابل تغییر- نام آذری ۱۴- گواه- از نخستین بناهای بلند تهران قدیم که به دستور ناصرالدین‌شاه ساخته شد ۱۵- فرمان اتومبیل- داغ و سوزان- صحیح‌بودن.

عمودی:

۱- وضو- از درجات نظامی- یک‌دهم ۲- شهری در سوئیس- موهوم- عقاب سیاه ۳- هزار کیلو- خصم- قدکوتاه ۴- آبادی بزرگ- تمدن قدیمی در بین‌النهرین- دلاوری ۵- آهارزده- غیرارادی- ماده آرایشی مژه‌ها ۶- نوعی پارچه نخی- اسب زردرنگ- عددی یک‌رقمی ۷- دیده‌شده- وسیله تزریق آمپول- علم مواد ۸- عدد اول- نوعی پارچه نفیس- نامی دخترانه- حایل میان دو چیز ۹- رشته‌ای از دانش کاربردی و فناوری- ریشه در آداب و رسوم قدیم دارد- ناخوشایندبودن ۱۰- شهری در ایالت تورینگن آلمان- نام کوچک کاسترو- رشته‌ای در مسابقات موتورسواری ۱۱- برق را از کوئل به دلکو می‌رساند- ساقه خوراکی- خجسته ۱۲- عمامه- آخرین- قارچ ذره‌بینی در خمیر ترش ۱۳- صبور و مقاوم در برابر مشکلات و حوادث- خبرگزاری ایتالیا- تک‌خال ۱۴- دیدنی در ارتش- عامل بیماری‌زا- شغل وزیر ۱۵- پشم نرم بدن جانوران- فقر و بدبختی- اعشاری

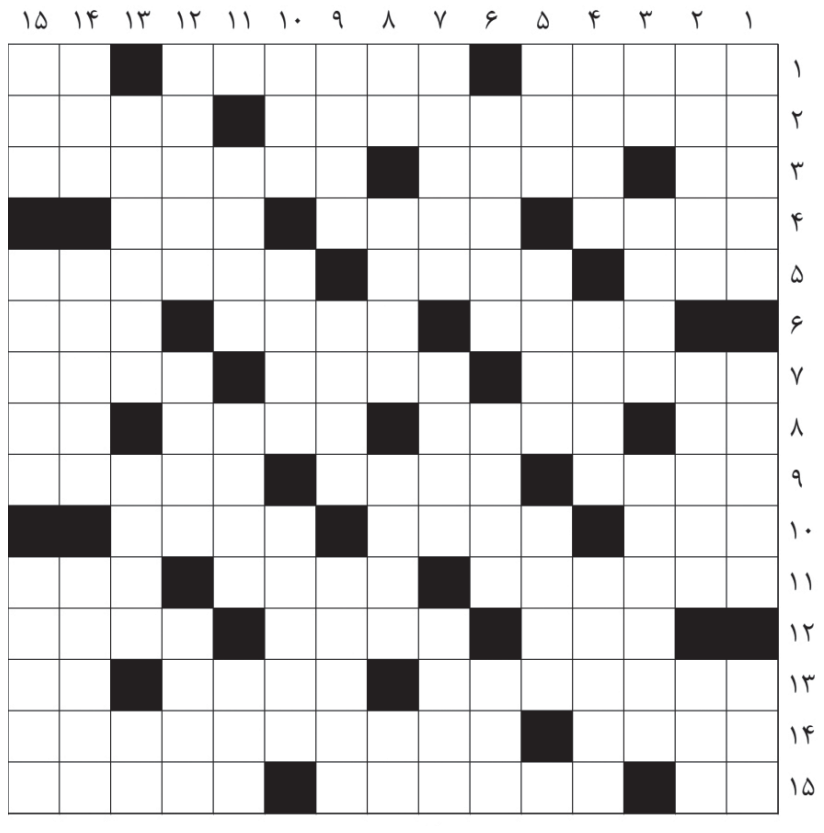

حل سودوکو ۴۱۶۳

۲	۳	۱	۶	۹	۷	۸	۵	۴
۹	۷	۶	۴	۵	۸	۳	۱	۲
۸	۴	۵	۳	۱	۲	۷	۶	۹
۴	۵	۷	۹	۳	۱	۶	۲	۸
۳	۶	۹	۲	۸	۴	۵	۷	۱
۱	۲	۸	۵	۷	۶	۹	۴	۳
۷	۸	۳	۱	۴	۵	۲	۹	۶
۵	۱	۲	۸	۶	۹	۴	۳	۷
۶	۹	۴	۷	۲	۳	۱	۸	۵

۳	۲	۸	۵	۹	۷	۱	۶	۴
۷	۴	۶	۸	۲	۱	۳	۹	۵
۹	۵	۱	۴	۶	۳	۲	۸	۷
۶	۸	۲	۷	۳	۴	۵	۱	۹
۱	۳	۴	۹	۸	۵	۶	۷	۲
۵	۷	۹	۲	۱	۶	۴	۳	۸
۴	۶	۷	۳	۵	۹	۸	۲	۱
۸	۹	۳	۱	۴	۲	۷	۵	۶
۲	۱	۵	۶	۷	۸	۹	۴	۳

حل جدول ۵۱۶۷

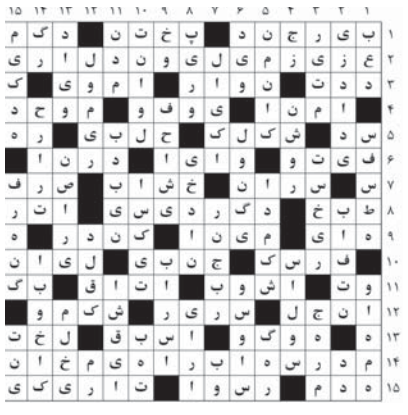

سودوکو سخت ۴۱۶۴

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

					۸		۲	
۶					۲	۵		۷
	۱				۳			۶
		۸		۶		۱	۵	
	۲	۵		۹		۴		
۳			۴				۹	
۹		۷	۳					۵
	۶		۷					

سودوکو ساده ۴۱۶۴

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۲	۸				۳			
۹	۴	۶	۸			۲		
			۶			۸		
۵			۲	۳		۹		
	۳			۴			۲	
		۸		۱	۶			۳
		۲			۷			
		۵			۲	۱	۹	۶
			۱				۷	۲